

**การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
เทศบาลตำบลสีวิเชียร อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี**
**DEVELOPMENT GUIDELINE FOR PROMOTION OF PRE-SCHOOLERS IN
CHILD DEVELOPMENT CENTER, SEWICHIAN MUNICIPAL DISTRICT,
NUMYUEN DISTRICT, UBON RATCHATHANI PROVINCE**

ผู้วิจัย

วิจิตร จันดาบุตร¹

Wijit Jundaboot

wijit2521@hotmail.com

วิทยา อยู่สุข²

Witaya Yoosook

วิโรจน์ เขมรัมย์³

Wirote Semrum

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการ ส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสีวิเชียร อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยมีเงื่อนไขของการกำหนดคุณสมบัติของกลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกมา โดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งจำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่กลุ่มผู้บริหารท้องถิ่นบุคลากรทางการศึกษาและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จำนวน 9 คน และกลุ่มตัวแทนประชาชนและตัวแทนผู้ประกอบการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 28 คน รวมทั้งสิ้น 37 คน เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยใช้แบบสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การสังเกต การบันทึกและถอดบทเรียน วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ผลการศึกษา

1) สถานการณ์และสภาพปัญหา พบว่ากลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ยังขาดความรู้ความเข้าใจ ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ขาดการสร้างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กและระบบการกำกับติดตามยังขาดความต่อเนื่อง

2) กระบวนการ ส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยประกอบด้วย 8 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาวิเคราะห์สถานการณ์และสภาพปัญหาในพื้นที่ 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลและการประเมินพัฒนาการเด็กด้วยคู่มือ DSPM 3) การวางแผน 4) การปฏิบัติตามแผนงาน 5) ดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย 6) การติดตามและประเมินผลทุก 3 เดือน 7) จัดเวทีสะท้อนผลติดตามผลการปฏิบัติ 8) สรุปผลการดำเนินงาน

3) หลังการพัฒนา กระบวนการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้ในระดับที่สูงขึ้น จากเดิมอยู่ในระดับน้อย คือมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 19.03 คะแนน หลังการพัฒนาพบว่ามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กและการส่งเสริมพัฒนาการเด็กเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน โดยมีความรู้ในระดับสูง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 29.37 คะแนน และเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีพัฒนาการสมวัยเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 77.27 ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย คือ การสร้างภาคีเครือข่ายในการกำหนดเป้าหมายร่วมกัน มีการกำหนดแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วม มุ่งเน้นให้ผู้เกี่ยวข้องตระหนักถึงความสำคัญและเข้าใจบทบาทของตนเองในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก มีการกำกับติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

¹สาธาณสุขศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

²คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

³สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี

คำสำคัญ : การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก เด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ABSTRACT

The Action research aimed to study the process for enhancing of the pre-school Child Development Center in Sewichian Municipality, NumYuen District, Ubon Ratchathani province. Researchers screened samples with The conditions of the defining features of the sample selected. The method of selecting specific (Purposive Sampling), which could be classified into two groups: 1) local administrators Educational and public health officers were 9 people. 2) The public representatives and agents who ruled in child development center, the 28 people, including the 37 people. Data were collected both quantitative and qualitative methods, using questionnaires, in-depth interviews, discussion groups, observation, otter, record and take lessons. The data were analyzed by using the descriptive statistics, frequency, mean, percentage, and standard deviation. Qualitative data were analyzed by content Analysis.

The results of the study

1) Situation and Problems, it was found that the group of stakeholders to promote child development strongly, also lack the knowledge and understanding to promote early childhood development The lack of the participation in the promotion of child development. Monitoring system lacks consistency.

2) Process, to promote early childhood development consists of 8 steps 1) to analyze the situation and problems in the area 2) Data collection and Child Development Assessment Handbook DSPM 3) Planning 4) implementation of participatory management 5) networks. 6) Monitoring and evaluation of all 3 months 7) stage reflect the effect track performance 8) the performance.

3) After the development of the process to promote early childhood development, the results of this study found that the majority of Have knowledge about promoting the development in low level, the average 19.03 points. Consider revising Knowledge is in a higher level, the average 29.37 points. And young children in child development center have developed properly increase percentage of 77.27 factors of success in promoting the development of young children. In conclusion, the factors of success are having a complete network to target together. The guidelines apply to participate in the development of pre-school children in child care centers. All parties understood their role and actions. Monitoring and evaluation in the process are continuously conducting.

Keywords: Development, Promote Development of Children, Children in Child Development Center.

บทนำ

อนุสัญญาว่าด้วยเด็ก (Convention on the Rights Child) เป็นสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศที่ได้รับการยอมรับและเห็นชอบมากที่สุดในโลกโดยทุกประเทศได้ให้สัตยาบัน ยกเว้นประเทศในโซนโซมาเลีย

และประเทศสหรัฐอเมริกา สำหรับประเทศไทยได้เข้าร่วมให้สัตยาบันเมื่อ พ.ศ.2535 ในอนุสัญญาฉบับนี้ระบุรายละเอียดว่าด้วยสิทธิขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ทุกประเทศจะต้องรับประกันเด็กในประเทศของตน ซึ่งสิทธิขั้นพื้นฐานที่ว่าจะต้องครอบคลุมถึงการมีชีวิตรอดการ

ได้รับการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐาน ความมีสันติภาพและความปลอดภัย รวมถึงสิทธิที่จะต้องได้รับการพัฒนาโดยเท่าเทียมกัน อันได้แก่ การมีครอบครัวที่อบอุ่นคอยดูแลการเข้าถึงโอกาสในการรับการศึกษาที่ดีเหมาะสมตามช่วงวัยและการได้รับอาหารและโภชนาการที่เหมาะสม (National Institute for Child and Family Development, 2013 : 5 - 7) การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ทางด้านสังคมทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการแข่งขันทางเศรษฐกิจที่รุนแรงมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมอย่างเห็นได้ชัด ครอบครัว ซึ่งเป็นสังคมเล็ก ๆ และเป็นสังคมพื้นฐานของสังคมใหญ่ก็ได้รับผลกระทบตามไปด้วยและรุนแรง กล่าวคือ จากการที่จะต้องประกอบอาชีพที่หลากหลาย มีการแข่งขันมากขึ้น เวลาที่จะได้อยู่กับครอบครัวลดน้อยลงทุกวัน ผลที่ตามมาคือความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวลดน้อยลง

สถานการณ์การเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ในประเทศไทยที่ผ่านมาพบว่ามีกรณีเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กค่อนข้างน้อย จากการศึกษาพบว่า มีการสำรวจและรายงานข้อมูลเกี่ยวกับเด็กครั้งแรกเมื่อประมาณ พ.ศ. 2534 ถึง พ.ศ. 2535 เป็นการสำรวจสถานะสุขภาพและอนามัยของประชาชนด้วยวิธีการคัดกรองพัฒนาการเด็กอย่างง่าย ครั้งที่สองเมื่อประมาณ พ.ศ. 2542 กรมอนามัยได้ดำเนินการสำรวจพัฒนาการของเด็กไทย ซึ่งได้ดำเนินการติดต่อกันเป็นระยะเวลา 3 ปี ในรูปแบบของการวิจัยโดยใช้กลุ่มตัวอย่างเด็ก จำนวน 1,600 คน ใช้แบบคัดกรองพัฒนาการ Denver 2 ใน พ.ศ. 2544 มีการสำรวจพัฒนาการเด็กตามโครงการวิจัยแบบองค์รวมของเด็กไทย ซึ่งผลการสำรวจและการวิจัยที่ผ่านมา มีความสอดคล้องและข้อสรุปที่ตรงกัน คือพบว่าเด็กไทยส่วนมากมีพัฒนาการด้านภาษาและด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก ค่อนข้างล่าช้า และครั้งสุดท้ายที่ได้มีการสำรวจและคัดกรองพัฒนาการเด็ก เมื่อ พ.ศ. 2553 พบว่า เด็กไทยมีพัฒนาการสมวัย ประมาณร้อยละ 70 และสงสัยว่ามีพัฒนาการล่าช้า ประมาณร้อยละ 30

สอดคล้องกับการศึกษาของสำนักงานเขตสาธารณสุขเขตที่ 4 และสำนักงานสาธารณสุข เขตที่ 5 ที่ได้ทำการศึกษาปัจจัยด้านการเลี้ยงดูของผู้ปกครองและการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการส่งเสริมการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในเขตสาธารณสุขที่ 4 และเขตที่ 5 พบว่า เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการที่ล่าช้า ร้อยละ 28.5 โดยเฉพาะอย่างยิ่งพัฒนาการด้านภาษา (กรมอนามัย, 2557) ปัญหา พัฒนาการของเด็กไทยย่อมส่งผลต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต และสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวง ศึกษาธิการ ได้สำรวจกลุ่มตัวอย่างเด็กจำนวน 600 คน สถาบันเด็กราชนครินทร์ กรมสุขภาพจิต ได้สำรวจกลุ่มตัวอย่างทั่วประเทศ จำนวน 2,097 คน ผลการศึกษพบว่า มีความสอดคล้องกับ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข คือ เด็กปฐมวัยของไทยส่วนมาก มีพัฒนาการด้านภาษาล่าช้า รองลงมาคือพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดเล็ก พัฒนาการด้านสังคม พัฒนาการด้านอารมณ์ตามลำดับ เด็กปฐมวัยไทยจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาและส่งเสริม ส่วนพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อมัดใหญ่อยู่ในเกณฑ์ปกติ (National Institute for Child and Family Development, 2556:11)

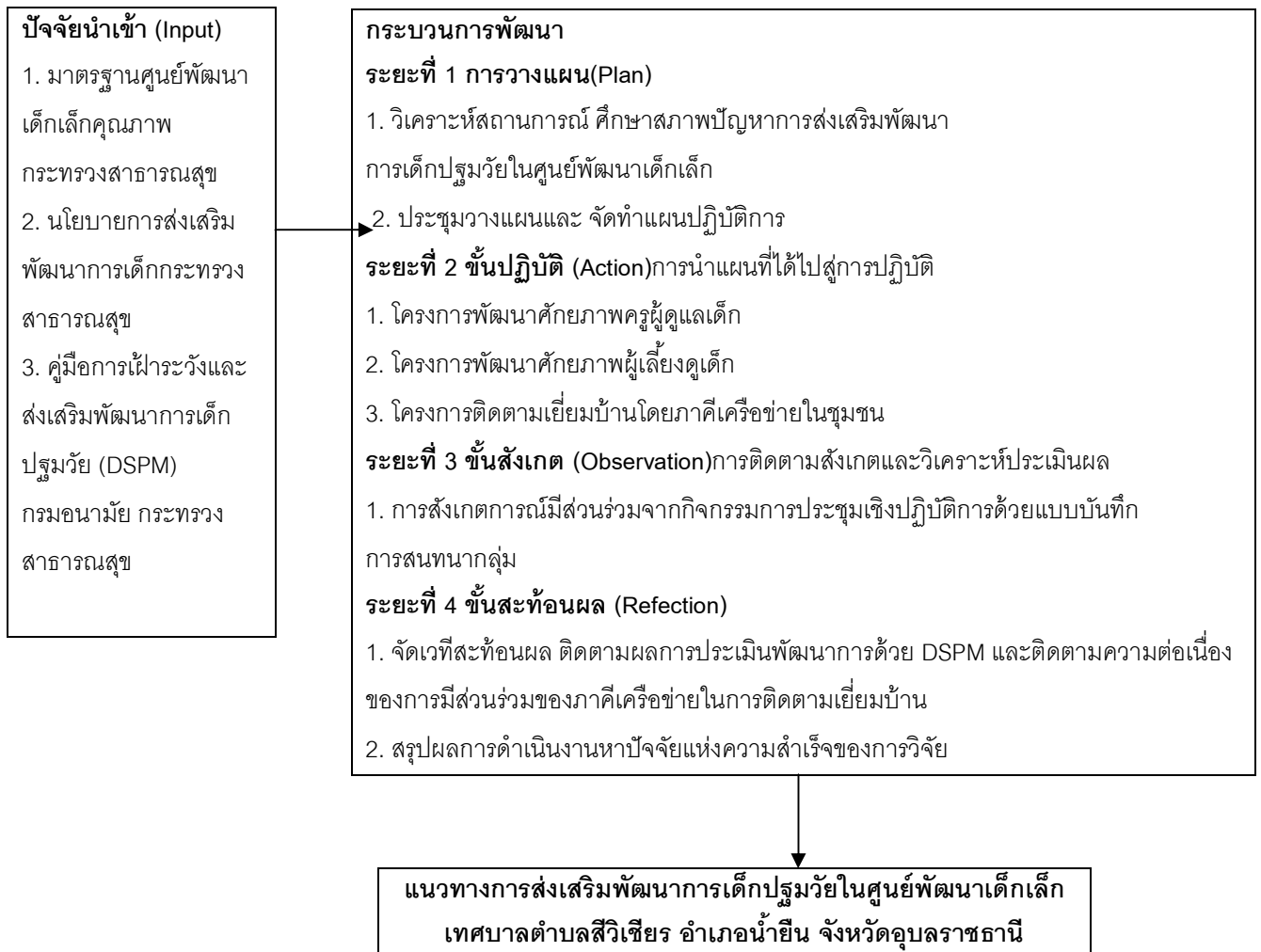
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี ได้ดำเนินงานเกี่ยวกับการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก โดยกำหนดเกณฑ์ตัวชี้วัด ให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการสมวัย ร้อยละ 85 ของจำนวนเด็กทั้งหมดต้องมีพัฒนาการสมวัย ในปี พ.ศ. 2559 พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการประเมินตามคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (Development Surveillance and Promotion Manual : DSPM) ในกลุ่มที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 5 ปี ในระดับเขตบริการสุขภาพที่ 10 ระดับจังหวัด ระดับอำเภอ สรุปได้ดังนี้ คือ ในระดับเขตบริการสุขภาพที่ 10 เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการสมวัย ร้อยละ 89.38 จังหวัดอุบลราชธานีเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการสมวัย ร้อยละ 77.90 และ อำเภอ น้ำยืนเด็กปฐมวัยมีพัฒนาการสมวัย ร้อยละ 59.44 (<http://hdc.phoubon.in.July,2559>)

สถานการณ์พัฒนาการเด็กปฐมวัยในพื้นที่พื้นที่เทศบาลตำบลสีวิเชียร อำเภอนำยีน จังหวัดอุบลราชธานี ที่ได้รับการประเมินพัฒนาการตามคู่มือไฝาระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) ที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 5 ปี พบว่า เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการสมวัย คิดเป็นร้อยละ 47.19 เมื่อเปรียบเทียบผลการประเมินและคัดกรองพัฒนาการเด็กปฐมวัย ในพื้นที่เทศบาลตำบลสีวิเชียรกับตัวชี้วัดของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุบลราชธานี จะเห็นได้ว่า เด็กปฐมวัยในพื้นที่เทศบาลตำบลสีวิเชียร มีพัฒนาการสมวัย ต่ำกว่าเกณฑ์ตัวชี้วัดที่กำหนดคือ น้อยกว่าร้อยละ 85 (<http://hdc.phoubon.in.july, 2559>) ซึ่งผู้วิจัยได้สำรวจอย่างไม่เป็นทางการเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครู ผู้ดูแลเด็กเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ส่วนใหญ่พบว่ายังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการไฝาระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยซึ่งพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็ก ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก จะต้องเอาใจใส่อย่างจริงจัง มีความรู้ ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของพัฒนาการเด็ก จึงจะทำให้เด็กมีพัฒนาการสมวัยส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็กในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การดำเนินงานในการไฝาระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสีวิเชียร เป็นปัญหาสำคัญที่จะต้องได้รับการแก้ไขอย่างเหมาะสม แต่ยังไม่มีความชัดเจนในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยที่ชัดเจน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสีวิเชียร อำเภอนำยีน จังหวัดอุบลราชธานี โดยใช้รูปแบบวิธีวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย มีส่วนร่วมในการวิจัย โดยประยุกต์ใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการของ Kemmis & Mc Taggart ได้แก่ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติการ (Action) การสังเกตการณ์ (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) เพื่อให้ได้แนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการ

เด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเพื่อส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการสมวัย ซึ่งจะส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็กเมื่อเจริญเติบโต อันเป็นรากฐานที่สำคัญในอนาคตของเด็กปฐมวัยต่อไปในอนาคต

กรอบแนวคิดการวิจัย



วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- เพื่อศึกษาสภาพปัญหาของการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสีวิเชียร อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี
- เพื่อศึกษากระบวนการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสีวิเชียร อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี
- เพื่อศึกษาหาแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสีวิเชียร อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ในการศึกษาสภาพปัญหา ศึกษากระบวนการ และศึกษาหาแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยศึกษาจากการสอบถาม การสัมภาษณ์เชิงลึกการสนทนากลุ่ม การสังเกตการถอดบทเรียน โดยใช้กระบวนการ การดำเนินงานตามขั้นตอน PAOR ได้แก่ ขั้นวางแผน (Planning) ขั้นปฏิบัติ (Action) ขั้นสังเกตผล (Observation) และขั้นสะท้อนผล (Reflection) ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วย

- กลุ่มผู้บริหารท้องถิ่น บุคลากรทางการศึกษา และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ได้แก่ นายกเทศมนตรี รองนายก

เทศมนตรี ปลัด ประธานสภา สมาชิกสภาเทศบาล
ผู้อำนวยการกองการศึกษา นักวิชาการศึกษา หัวหน้า
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก และ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข

2. กลุ่มตัวแทนประชาชนและตัวแทนผู้ประกอบการ
ได้แก่ คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
อาสาสมัครสาธารณสุข ผู้อำนวยการโรงเรียน ประชาชน
ชุมชน ผู้ปกครองเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

กลุ่มตัวอย่างที่ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยคัดเลือก
กลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง
(Purposive Sampling) ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. กลุ่มผู้บริหารท้องถิ่น บุคลากรทางการศึกษา
และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข รวมทั้งสิ้นจำนวน 9 คน ได้แก่
นายกเทศมนตรีตำบลสีวิเชียร จำนวน 1 คน ปลัดเทศบาล
ตำบลสีวิเชียร จำนวน 1 คน ผู้อำนวยการกองการศึกษา
จำนวน 1 คน นักวิชาการศึกษา จำนวน 1 คน หัวหน้า
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 1 คน ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน
3 คน และ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข จำนวน 1 คนที่สมัครใจ
และสามารถเข้าร่วมกิจกรรมและสามารถให้ข้อมูลการทำ
วิจัยครั้งนี้

2. กลุ่มตัวแทนประชาชนและตัวแทนผู้ประกอบการ
จำนวนทั้งสิ้น 28 คน ได้แก่ คณะกรรมการบริหารศูนย์
พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 6 คน ประชาชนชุมชน จำนวน 2 คน
ที่สามารถอ่านออก เขียนได้ สามารถได้ตอบและสื่อ
ความหมายเข้าใจในการตอบแบบสัมภาษณ์และสมัครใจ
เข้าร่วมโครงการและผู้แทนผู้ประกอบการปฐมวัยในศูนย์
พัฒนาเด็กเล็ก 20 คนที่ได้รับการประเมินพัฒนาการเด็ก
ปฐมวัยที่อยู่ในความปกครองแล้วพบว่า มีพัฒนาการ
ไม่สมวัยตั้งแต่ 1 ด้านขึ้นไป โดยเลือกเฉพาะผู้ที่มีความ
พร้อมเข้าร่วมการวิจัยเป็นผู้ที่สมัครใจและสามารถเข้า
ร่วมการทำวิจัยครั้งนี้ และมีเกณฑ์คัดออก (Exclusion
Criteria) คือ ผู้ที่สมัครใจเข้าร่วมแต่ไม่สามารถเข้าร่วมได้
ทุกกิจกรรม ตลอดจนการศึกษา และผู้ที่ยินยอมเข้าร่วม
กิจกรรม แต่ไม่สามารถให้ข้อมูลได้ในการศึกษาครั้งนี้
ดังนั้นจึงมีกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยรวมทั้งสิ้น 37 คน
งานวิจัยนี้ได้ผ่านการรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

จากคณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
เลขที่ PH037/2560

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับความรู้ใน
การส่งเสริมพัฒนาการเด็กของผู้ปกครองและครูผู้ดูแล
เด็ก 4) ทักษะการเลี้ยงดูเด็กต่อพัฒนาการเด็ก
5) พฤติกรรมการเลี้ยงดูเด็ก 6) ระดับการมีส่วนร่วมในการ
ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก

ตัวแปรตาม คือ พัฒนาการเด็กปฐมวัย

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ การสัมภาษณ์
การสังเกต ซึ่งผ่านการตรวจสอบข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้
โปรแกรมสำเร็จรูปและทำการวิเคราะห์โดยแยกเป็น 2 ส่วน
คือ ข้อมูลเชิงปริมาณและข้อมูลเชิงคุณภาพ

1. ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้ข้อมูลดังนี้

1.1 สร้างคู่มือลงรหัส (Data Coding) และป้อน
ข้อมูลเชิงปริมาณ

1.2 ตรวจสอบความผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นได้

1.3 วิเคราะห์ข้อมูลทางคุณลักษณะของ
ประชากร และเปรียบเทียบความแตกต่าง ได้แก่ ความรู้
เกี่ยวกับการพัฒนาการการส่งเสริมพัฒนาการ ทักษะการ
เลี้ยงดูเด็กปฐมวัย โดยใช้สถิติเชิงพรรณนาแจกแจง
ค่าความถี่ ร้อยละ และค่าเฉลี่ย

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ นำข้อมูลการบันทึกการ
ประชุม การสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วมการ
สนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์เชิงลึก จากการดำเนิน
กิจกรรม โดยนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้อง
ครบถ้วนแยกเป็นหมวดหมู่ตามประเด็นปัญหา พิจารณา
จัดกลุ่มข้อมูลที่เป็นคำพูดของผู้ให้ข้อมูลจากนั้นทำการ
วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา(Content Analysis)
ทำการตรวจสอบความถูกต้องโดยยึดหลักสามเส้า
(Triangulation) ทั้งด้านข้อมูล (Data Triangulation)
แหล่งที่จะพิจารณาในการตรวจสอบ ได้แก่ แหล่งเวลา
แหล่งบุคคลและแหล่งสถานที่ ด้านผู้วิจัย (Investigator

Triangulation) ควรตรวจสอบว่าผู้วิจัยได้ข้อมูลที่แตกต่างกัน โดยเปลี่ยนผู้สังเกต และด้านวิธีการ (Methodology Triangulation) ใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ กัน เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มี 2 ประเภท ได้แก่

1. เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย ได้แก่ กระบวนการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดย ใช้กระบวนการดำเนินการตามขั้นตอน PAOR ได้แก่ ขั้นวางแผน (Planning) ขั้นปฏิบัติ (Action) ขั้นสังเกตผล (Observation) และขั้นสะท้อนผล (Reflection) โดยศึกษาบริบทพื้นที่ วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา ประชุมวางแผนและจัดทำแผนปฏิบัติการ ดำเนินกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการ สังเกตผลการดำเนินการในทุกกิจกรรมและประชุมถอดบทเรียนเพื่อประเมินผลการดำเนินงาน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่

2.1 เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก 2) แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม 3) แบบสังเกตการณ์มีส่วนร่วม 4) บันทึกการประชุม

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ประกอบด้วย

- แบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 4 ส่วน ส่วนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของประชากรจำนวน 7 ข้อ ส่วนที่ 2 ความรู้ ทักษะคิด และการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย จำนวน 35 ข้อ ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย จำนวน 10 ข้อ ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย จำนวน 10 ข้อ

3. คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (Developmental Surveillance and Promotion Manual: DSPM) กระทรวงสาธารณสุข

การหาคุณภาพเครื่องมือ

1. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือในการตรวจสอบความตรงของแบบสัมภาษณ์ด้านความตรงของเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยทำการตรวจสอบโดยนำแบบสัมภาษณ์ให้กรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ทำการพิจารณาจากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ทำการตรวจสอบเพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องและความตรงของเนื้อหา เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency: IOC) และนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ได้ความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและมีความเหมาะสมสู่การนำไปใช้

1.1 แบบสัมภาษณ์ส่วนที่ 1 ประกอบด้วย ข้อมูลทั่วไปของประชากร และบทบาทในการเลี้ยงดู ลักษณะแบบสัมภาษณ์เป็นแบบปลายเปิดและปลายปิด มี 7 ข้อ ซึ่งได้ค่า IOC เท่ากับ 0.8

1.2 แบบสัมภาษณ์ส่วนที่ 2 ประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ ทักษะคิด และการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบปลายปิด จำนวน 35 ข้อซึ่งได้ค่า IOC เท่ากับ 0.8

1.3 แบบสัมภาษณ์ส่วนที่ 3 ประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบ 5 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อซึ่งได้ค่า IOC เท่ากับ 0.8

1.4 แบบสัมภาษณ์ส่วนที่ 4 ประกอบด้วย ข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบ 5 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ ซึ่งได้ค่า IOC เท่ากับ 0.8

2. การตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) โดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขตรวจสอบ แก้ไขปรับปรุง ไปทดลองใช้ (Try out) กับพื้นที่ใกล้เคียงและมีลักษณะของชุมชนที่คล้ายคลึงกัน โดยแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ในการส่งเสริมพัฒนาการมีลักษณะเป็นข้อคำถามถูกผิด นำมาวิเคราะห์ความเที่ยงด้วยวิธี Kuder-Richardson (KR-20) ได้เท่ากับ 0.93, 0.92, 0.96

3. การตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการบันทึกการประชุม การสัมภาษณ์ การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยนำข้อมูลที่ได้มาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วน แยกเป็นหมวดหมู่ตามประเด็นปัญหา จากนั้นทำการตีความหมายของข้อมูล (Content Analysis) ที่ได้จากผู้ให้ข้อมูล เพื่อสรุปความเชื่อมโยงความสัมพันธ์ และเหตุผลในแต่ละประเด็นปัญหาที่ได้จากการสัมภาษณ์ การสังเกต การบันทึกเหตุการณ์ การบันทึกการประชุม และการบันทึกภาพถ่ายทำการตรวจสอบความถูกต้อง โดยยึดหลักสามเส้า (Triangulation) ทั้งด้านข้อมูล (Data Triangulation) แหล่งที่จะพิจารณาในการตรวจสอบได้แก่ แหล่งเวลา แหล่งบุคคลและแหล่งสถานที่ ด้านผู้วิจัย (Investigator Triangulation) ควรตรวจสอบว่าผู้วิจัยได้ข้อมูลที่แตกต่างกัน โดยเปลี่ยนผู้สังเกต และด้านวิธีการ (Methodology Triangulation) ใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ กันเพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ เป็นต้น

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสนทนากลุ่ม การสังเกต การสัมภาษณ์ใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) การถอดบทเรียน และสรุปประเด็นสำคัญที่เป็นข้อค้นพบจากการศึกษา และเพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูล การตีความประมวลสรุปเป็นผลการวิจัย ในการดำเนินการถอดบทเรียนหลังจากการลงพื้นที่ของนักวิจัย นำข้อมูลมาสรุปผลการดำเนินการภาพรวมสำหรับการนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณควบคู่กันไป เพื่อให้เห็นภาพของการดำเนินการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสีวิเชียร อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพปัญหาในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก การวิเคราะห์และการสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กและการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ผู้เลี้ยงดูเด็ก ครูผู้ดูแลเด็กและกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก มีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กและการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอยู่ในระดับน้อย (ร้อยละ 70.27) รองลงมา มีระดับความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็กและการส่งเสริมพัฒนาการเด็กอยู่ในระดับปานกลาง (ร้อยละ 16.22) และมีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการและการส่งเสริมพัฒนาการระดับสูง (ร้อยละ 13.51) 1) เด็กปฐมวัยส่วนใหญ่อยู่กับผู้เลี้ยงดูที่ไม่ใช่บิดามารดา ผู้เลี้ยงดูเด็กที่มีอายุมากร้อยละ 60 และมีปัญหาบิดามารดาหย่าร้างกัน มารดาอายุน้อย 2) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในพื้นที่ยังไม่ผ่านมาตรฐานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กคุณภาพ 3) การดำเนินงานด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยเป็นการดำเนินงานทางสาธารณสุขเพียงฝ่ายเดียว โดยกระทรวงสาธารณสุขกำหนดตัวชี้วัดให้เด็กปฐมวัยต้องมีพัฒนาการสมวัยไม่น้อยกว่าร้อยละ 85 4) การดำเนินงานในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ขาดการดำเนินงานที่ต่อเนื่อง ไม่มีการกำกับ ติดตามและประเมินผล 5) ข้อจำกัดด้านงบประมาณ

2. กระบวนการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม กลุ่มตัวอย่าง 37 คน ที่เป็นผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็ก และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขโดยผ่านกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ในการวิเคราะห์สภาพปัญหาในพื้นที่การเก็บข้อมูลจากการประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยด้วยคู่มือ DSPM นำข้อมูลที่ได้มาวางแผนการแก้ไขปัญหาร่วมกัน ซึ่งนำไปสู่แผนปฏิบัติการ ได้ดังนี้ 1) โครงการอบรมเพิ่มศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 2) โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 3) โครงการติดตามเยี่ยมบ้านเด็กปฐมวัย

โดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานแต่ ละกิจกรรมเน้นการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย มีการ กำกับติดตามและประเมินผลทุก 3 เดือน มีการจัดเวทีใน การวิเคราะห์ผลลัพธ์ผลดีและผลเสียเพื่อสรุปผลการ ดำเนินงาน เพื่อจะได้มีการแก้ไขในการดำเนินงานในครั้ง ต่อไปเพื่อให้เกิดความยั่งยืนและต่อเนื่อง

3. ผลของกระบวนการ การส่งเสริมพัฒนาการ เด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหลังการดำเนินงานตาม โครงการที่ 1 โครงการอบรมเพิ่มศักยภาพครูผู้ดูแลเด็กใน การส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 19 คน พบว่า ผู้ครูผู้ดูแลเด็กมีความรู้มากกว่า ร้อยละ 80 ครูสามารถประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัย ตามแบบประเมิน DSPM ได้ทุกคน คิดเป็น ร้อยละ 100 โครงการที่ 2 โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ การเฝ้าระวัง และส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นกิจกรรมการให้ความรู้แก่คณะกรรมการศูนย์พัฒนา เด็กเล็ก ผู้ปกครองหรือผู้เลี้ยงดูเด็กปฐมวัย จำนวน 37 คน พบว่า คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครองหรือผู้ เลี้ยงดูเด็กปฐมวัยมีความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่การ ส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ร้อยละ 80 ระดับการมีส่วนร่วมใน กระบวนการดำเนินงานการพัฒนาแนวทางการส่งเสริม พัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมอยู่ใน เกณฑ์ดีขึ้น โดยเห็นว่าการมีส่วนร่วมในการส่งเสริม พัฒนาการเด็กมีประโยชน์ในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.35 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.48 รองลงมาส่วนใหญ่เห็นว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมในวันสำคัญต่างๆใน ระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย 4.24 และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน 0.44 โครงการที่ 3 โครงการติดตามเยี่ยมบ้าน เด็กปฐมวัย โดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายมี วัตถุประสงค์เพื่อประเมินสภาพปัญหาของเด็กปฐมวัย และส่งเสริมความร่วมมือในการเฝ้าระวังและส่งเสริม พัฒนาการเด็กเมื่ออยู่ที่บ้านพบว่า หลังการพัฒนาแนว ทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กได้มีการประเมินพัฒนาการตามคู่มือ DSPM ในกลุ่ม เด็กปฐมวัย หลังการพัฒนา พบว่า เด็กปฐมวัยมี

พัฒนาการสมวัยด้านการเคลื่อนไหวมากที่สุด 20 คน (ร้อยละ 100) รองลงมาพัฒนาการสมวัยด้านการใช้ ภาษาจำนวน 18 คน (ร้อยละ 90) ด้านการช่วยเหลือ ตนเองและสังคมจำนวน 17 คน (ร้อยละ 85) ด้านการ เข้าใจภาษา จำนวน 13 คน (ร้อยละ 65) และพัฒนาการ สมวัยด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญาต่ำสุด จำนวน 12 คน (ร้อยละ 60)

4. แนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เทศบาลตำบลสีวิเชียร อำเภอสำราญ จังหวัดอุบลราชธานี คือ การบูรณาการความร่วมมือของ ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย

4.1) หน่วยงานราชการในพื้นที่ จะต้องสร้าง ความเข้าใจในด้านนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการ เด็กปฐมวัยในระดับประเทศ จังหวัด อำเภอและท้องถิ่น ให้แก่ประชาชนรับทราบ โดยมุ่งเน้นเกี่ยวกับวิธีการ ส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยและเพื่อให้ได้เป้าหมาย คือ เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการที่สมวัย ตามเกณฑ์ที่กำหนด

4.2) หน่วยงานราชการและประชาชน จะต้องมีการสร้างภาคีเครือข่ายชุมชนในการเข้ามามีส่วนร่วมใน ด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ให้มีความรู้ ความ เข้าใจ รับผิดชอบต่อหน้าที่ การให้ความสำคัญในการส่งเสริม พัฒนาการเด็กปฐมวัย การรับรู้สภาพปัญหา แนวทางการ แก้ไขปัญหา ตระหนักถึงความรับผิดชอบร่วมกันในการ เฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย และการบูร ณาการทำงานร่วมกันของหน่วยงานภาครัฐในพื้นที่ให้มี แนวทางการปฏิบัติงานที่สอดคล้องในทิศทางเดียวกันในทุกมิติ

4.3) หน่วยงานราชการและประชาชน จะต้องมีการ กำกับ ติดตาม และประเมินผล การดำเนินงานด้านการ ส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ในพื้นที่อย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการกระตุ้นการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและ สอดคล้องกับบริบทของชุมชน โดยมีการคืนข้อมูลแก่ ผู้เกี่ยวข้องเป็นระยะ เพื่อให้การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ปฐมวัยมีพัฒนาการสมวัย เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมและ ยั่งยืน

อภิปรายผล

จากการศึกษาแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสีวิเชียร อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. หลังการพัฒนา ความรู้ของผู้เลี้ยงดูเด็ก ผู้ปกครอง และกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยวัดผลจากแบบสอบถามก่อนอบรมและหลังอบรม พบว่ามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กและการส่งเสริมพัฒนาการเด็กเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน โดยมีความรู้อยู่ในระดับสูง มีค่าคะแนนเฉลี่ย 29.37 คะแนน ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก จำเป็นต้องให้ผู้ปกครอง ผู้เลี้ยงดูเด็กและกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กได้รับความรู้มีความเข้าใจ เกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กตามคู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (DSPM) และหลังการประเมินพัฒนาการเด็กพบว่าเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้าที่อยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการกลับมาได้ผลตามปกติได้ถึงร้อยละ 77.27 ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สมจิต แซ่ลิ้ม (2556) ที่ได้ศึกษา ผลของการประยุกต์ใช้ของเล่นพื้นบ้านตามภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดยโสธร พบว่า ภายหลังจากทดลองผู้เลี้ยงดูเด็กในกลุ่มทดลองมีคะแนนความรู้ พฤติกรรมการส่งเสริมพัฒนาการเด็กเพิ่มขึ้นมากกว่าการทดลองและดีกว่ากลุ่มเปรียบเทียบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value} < 0.05$) และพบว่าเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้าที่อยู่ในความดูแลของผู้เลี้ยงดูกลุ่มทดลองมีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการตามปกติได้ถึงร้อยละ 97.5 ในขณะที่เด็กอยู่ในความดูแลของผู้เลี้ยงดูกลุ่มเปรียบเทียบมีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาการตามปกติได้เพียงร้อยละ 7.5

กระบวนการ ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำเป็นจะต้องให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง กับศูนย์พัฒนาเด็ก ได้แก่ ผู้บริหารท้องถิ่น ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้เลี้ยงดูเด็กหรือตัวแทนผู้ปกครอง คณะกรรมการบริหาร

ศูนย์พัฒนาเด็กและเจ้าหน้าที่สาธารณสุข เข้ามามีส่วนร่วมและรับทราบปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ในการเฝ้าระวัง และการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ตั้งแต่ การร่วมวางแผนร่วมปฏิบัติ ร่วมสังเกตผลและร่วมแก้ไขปัญหา เพื่อให้เด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีพัฒนาการสมวัยผ่านเกณฑ์ตัวชี้วัดของกระทรวงสาธารณสุขซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดาภรณ์ พยัคเรือ, พรพรรณรัตน์ แสงเพิ่ม (2557) ได้ศึกษามุมมองของผู้ดูแลเด็กต่อการส่งเสริมพัฒนาการเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ควรเปิดโอกาสให้ผู้ดูแลเด็กและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กเพิ่มขึ้น บุคลากรทางด้านสุขภาพ ควรมีการประเมินพัฒนาการเด็กของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และวางแผนร่วมกับครูและผู้ดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กแต่ละคนอย่างเหมาะสมกับแต่ละช่วงวัย

2. ผลจากการศึกษา การพัฒนาแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลตำบลสีวิเชียร อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี ได้แนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย 8 ขั้นตอน คือ 1) การวิเคราะห์สาเหตุ สภาพปัญหาในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย 2) มีการประสานงานกับพื้นที่ทำการวิจัย คัดเลือกผู้ร่วมวิจัย เตรียมผู้ช่วยวิจัย 3) การเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ 4) ประชุมวางแผนและจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action Plan) 5) การดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการ ประกอบด้วย การพัฒนาศักยภาพครูผู้ดูแลเด็ก การพัฒนาศักยภาพผู้เลี้ยงดูเด็ก และการติดตามเยี่ยมบ้านโดยภาคีเครือข่าย 6) การติดตามสังเกตและวิเคราะห์ประเมินผลตามวัตถุประสงค์ 7) จัดเวทีสะท้อนผล ติดตามผลการปฏิบัติ ถอดบทเรียนซึ่งพบว่า ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ได้แก่ ผู้เลี้ยงดูเด็ก ครูผู้ดูแลเด็ก ผู้บริหารท้องถิ่น และกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เห็นความสำคัญและเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กในระดับที่เพิ่มขึ้นและมีความรู้ในระดับที่สูงขึ้น เด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีพัฒนาการสมวัยร้อยละ 77.27 8) สรุป

ปัจจัยแห่งความสำเร็จของการวิจัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรัชยา ทองจันทร์ (2550) ที่ได้ศึกษารูปแบบการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยก่อนเรียนโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชน : กรณีศึกษา ตำบลมูโนะ อำเภอสุโขทัย-ลก จังหวัดนครราชสีมา พบว่า การสร้างรูปแบบมี 6 ขั้นตอน คือ 1) การสร้างบรรยากาศการยอมรับของชุมชนและคัดเลือกแกนนำชุมชน 2) การสร้างความตระหนักและปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศนการทำงานร่วมกัน 3) การระดมความคิดเห็นเพื่อวิเคราะห์สภาพปัญหา สำรวจความต้องการและหาแนวทางร่วมกัน 4) การวางแผนการดำเนินงาน 5) การดำเนินงานตามแผนงาน และ 6) สรุปประเมินผลรูปแบบ ผลจากการระดมการส่งผลให้ครอบครัวเห็นความสำคัญและเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก มีระดับความรู้ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กในระดับสูง มีการปฏิบัติในระดับดี และเด็กอายุ 1-3 ปี ร้อยละ 92.68 มีพัฒนาการโดยรวมสมวัย เจื่อนไขและปัจจัยสนับสนุนการส่งเสริมพัฒนาการเด็กวัยก่อนเรียนโดยการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนครั้งนี้ คือ ภาวะผู้นำของกลุ่มแกนนำ วิสัยทัศน์ของชุมชน ความสนใจและความร่วมมือของชุมชน และกระบวนการวิจัยที่เน้นการมีส่วนร่วม เจื่อนไขและปัจจัยอุปสรรค คือ ภาระงานของกลุ่มแกนนำ ความขัดแย้งของกลุ่มแกนนำการจัดสรรงบประมาณ และสถานการณ์ความไม่สงบ

ในการพัฒนาแนวทางการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่าถ้ามีการทำงานอย่างมีระบบมีเครือข่ายในการดำเนินงาน มีเป้าหมายอันเดียวกันเพื่อให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการสมวัยร้อยละ 85 ต้องใช้การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย มีการกำกับติดตาม และประเมินผลอย่างต่อเนื่องเพื่อที่จะได้มีการปรับกระบวนการหรือแนวทางการดำเนินงานให้มีความเหมาะสมกับบริบทชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชญาดา เนตรกระจ่าง (2557) ได้ศึกษาการเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) โดยชุมชน พบว่า ชุมชนให้ความหมายการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย คือ 1) ความรัก ความเอาใจใส่ 2) การปกป้อง

ดูแล 3) การพ่่าสอนให้เป็นคนดี 4) การดูแลให้แข็งแรง-มีภูมิคุ้มกัน การจัดการการเลี้ยงดูเด็กมี 2 เรื่อง คือ 1) การจัดระบบ และ 2) การจัดการนำใช้ข้อมูลระบบการเลี้ยงดูเด็ก ด้านปัจจัยเจื่อนไข ในการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยโดยชุมชน คือ ปัจจัยเจื่อนไขด้านกลุ่มทุนทางสังคม และด้านวัฒนธรรมชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองหรือผู้เลี้ยงดู ครูผู้ดูแลเด็ก มีศักยภาพพร้อมในการเฝ้าระวัง และส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยจากผลการวิจัยพบว่า หลังจากผู้ปกครองหรือผู้เลี้ยงดูครูผู้ดูแลเด็ก ได้รับการเพิ่มศักยภาพแล้วส่งผลให้เด็กปฐมวัยได้รับการส่งเสริมพัฒนาการที่มีประสิทธิภาพ

2. จัดทำทะเบียนข้อมูลเด็กปฐมวัยที่มีพัฒนาการไม่สมวัยและผังบุคลากรสาธารณสุขที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลเบื้องต้นในการให้การเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กต่อไป

3. ควรบันทึกผลการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นฐานข้อมูลที่จะนำมาใช้วิเคราะห์และสรุปผล

4. คณะทำงานควรมีการดำเนินงานและติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

5. การมีนโยบายสนับสนุนการดำเนินงานถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการขับเคลื่อนกระบวนการต่าง ๆ ไปสู่ความสำเร็จ

6. สร้างการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในชุมชนที่เข้มแข็ง ก่อให้เกิดเป็นพลังในการดำเนินงานหรือขับเคลื่อนกระบวนการต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

7. การเปิดโอกาสให้กลุ่มผู้บริหารท้องถิ่น กรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขเข้ามามีส่วนร่วมในการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย เป็นการสร้างความคุ้นเคย

ก่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดี เพื่อความร่วมมือกันในการแก้ไข้ปัญหา

8. ควรมีการส่งเสริมบทบาทคณะทำงานในการเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในชุมชนให้เป็นแกนนำในการดำเนินการครอบคลุมทุกศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ภายในตำบล

9. ควรมีการกำหนดเวลา แผนในการออกติดตามประเมินพัฒนาการเด็กที่ชัดเจนและจำนวนบุคลากรที่ออกประเมินควรตรงต่อเวลา เพื่อให้เด็กได้รับการประเมินตามช่วงอายุจริงและเด็กที่มีพัฒนาการไม่สมวัยได้รับการกระตุ้นพัฒนาการที่รวดเร็ว และเหมาะสม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาแนวทางการในการส่งเสริมพัฒนาเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในรูปแบบที่หลากหลายสอดคล้องกับวิถีชีวิตแต่ละชุมชน ประเพณี ความเป็นอยู่ของแต่ละชุมชน ธรรมชาติของเด็ก มาปรับใช้กับการส่งเสริมพัฒนาการเด็กภายใต้มาตรฐานเดียวกัน

2. ควรมีการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อหาวิธีการส่งเสริมพัฒนาการที่ยั่งยืน มีความเหมาะสม ในการส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Reference

- Chayada Netgrajang. (2014). Strengthening child rearing system during early childhood (0-5 years) by the community. *Journal of Nursing Science & Health*, 37(4) .
- Jirachaya Thongthan. (2014). *Model for the promotion of pre-school child development through the participation of family and community: a case study of tambonmunoh, Amphoe Su-Ngaigolok.* ChangwatNarathiwat. Prince of Songkla University. Pattani Campus.
- National Institute for Child and Family Development. *Quality of life.* (2013). NakhonPathom : Appa Printing Group co., LTD.
- Penprapa Benjawan. (2009). Effect of participatory action research of healthy daycare development of tessabann 1. Municipality of Muang Narathiwat. Narathiwat Province. *Princess of Naradhiwas University. Journal.* 1(2)
- Rujirut Roonghuaphai. (2014). Development of measurement a development of learning management plan for encourageingcollaborative competencies for primary students. *Journal of Education Research Faculty of Education, Srinakharinwirot University.* 9(1)
- Somjit Saelim. (2013). *Results of an application of local wisdom folk toys for promoting children's development. muang district.* Yasothon Province. Mahasarakham University DATE.
- Sudaporn Payakkarung. (2014). Caregivers' perspectives on promotion of child development in day care center. *Journal of Nursing Science.* 32(2)
- Tassaneeya Wangsachantanon. (2014). The role of caregivers in day care centers to screening and development promoting of early childhood. *Srinakharinwirot University Journal of Science and Technology.* 6 (12).
- Waranuch Kamjanavanich. (2014). Child development and characteristics of caregivers in rang sit babies' home. *Thai Pharmaceutical and Health Science Journal.* 9 (1), 9-16
- Pattanun Hansapiromchoke. (2017). (2560 September-January). The approach for learning processes management for community planning. *SWN e Journals System.* 11(1).